पितृदेवार्चनरता बभूव विजने वने । सात्मानं मन्यमानाऽपि कृतकृत्यं श्रमान्विता ।
वार्द्धक्येन च राजेन्द्र तपसा चैव कर्षिता । सा नाशक्यदा गन्तुं पदात् पदमपि स्वयं ।
चकार गमने बुद्धिं परलोकाय वै तदा । मोक्तुकामान्तु तां दृष्ट्वा शरीरं नारदोऽब्रवीत् ।
असंस्कृताया: कन्याया: कुतो लोकास्तवानघे । एवन्तु श्रुतमस्माभिर्द्दिवलोके महाव्रते । २९९०
तप: परमकं प्राप्तं न तु लोकास्त्वया जिता: । तन्नारदवच: श्रुत्वा साऽब्रवीदृषिसंसदि ।
तपसोऽर्द्धं प्रयच्छामि पाणिग्राहस्य सत्तम । इत्युक्ते चास्य जग्राह पाणिं गालवसम्भव: ।
ऋषि: प्राक्शृङ्गवान्नाम समयञ्चेदमब्रवीत् । समयेन तवाद्याहं पाणिं स्प्रक्ष्यामि शोभने ।
यद्येकरात्रं वस्तव्यं त्वया सह मयेति ह । तथेति सा प्रतिश्रुत्य तस्मै पाणिं ददौ तदा ।
यथादृष्टेन विधिना हुत्वा चाग्निं विधानत: । चक्रे च पाणिग्रहणं तस्योद्वाहञ्च गालवि: । २९९५
सा रात्रावभवद्राजन् तरुणी वरवर्णिनी । दिव्याभरणवस्त्रा च दिव्यगन्धानुलेपना ।
तां दृष्ट्वा गालवि: प्रीतो दीपयन्तीमिव श्रिया । उवास च तपामेकां प्रभाते साऽब्रवीच्च तं ।
यस्त्वया समयो विप्र कृतो मे तपताम्बर । तेनोषिताऽस्मि भद्रन्ते स्वस्ति तेऽस्तु व्रजाम्यहं ।
सा निर्गताऽब्रवीद्भूयो योऽस्मिंस्तीर्थे समाहित: । वसते रजनीमेकां तर्पयित्वा दिवौकस: ।
चत्वारिंशतमष्टौ च द्वौ चाष्टौ सम्यगाचरेत् । यो ब्रह्मचर्य्यं वर्षाणि फलं तस्य लभेत स: । ३०००
एवमुक्त्वा तत: साध्वी देहं त्यक्त्वा दिवं गता । ऋषिरप्यभवद्दीनस्तस्या रूपं विचिन्तयन् ।
समयेन तपोऽर्द्धञ्च कृच्छ्रात्प्रतिगृहीतवान् । साधयित्वा तदात्मानं तस्या: स गतिमन्वियात् ।
दु:खितो भरतश्रेष्ठ तस्या रूपबलात्कृत: । एतत्ते वृद्धकन्याया व्याख्यातञ्चरितं महत् ।
तथैव ब्रह्मचर्य्यञ्च स्वर्गस्य च गति: शुभा । तत्रस्थश्चापि शुश्राव हतं शल्यं हलायुध: ।
तत्रापि दत्त्वा दानानि द्विजातिभ्य: परन्तप: । शुश्राव शल्यं संग्रामे निहतं पाण्डवैस्तदा । ३००५
समन्तपञ्चकद्वारा ततो निष्क्रम्य माधव: । पप्रच्छर्ष्गिणान्नाम: कुरुक्षेत्रस्य यत् फलं ।
ते पृष्टा यदुसिंहेन कुरुक्षेत्रफलं विभो । समाचक्षुर्म्महात्मानस्तस्मै सर्व्वं यथातथं ।

इति श्रीमहाभारते शल्यपर्व्वणि गदायुद्धपर्व्वणि बलदेवतीर्थयात्रायां सारस्वतोपाख्याने त्रिपञ्चाशोऽध्याय: ॥ ५३ ॥

॥ ऋषय ऊचु: ॥ प्रजापतेरुत्तरवेदिरुच्यते सनातनी राम समन्तपञ्चकं । समीजिरे तत्र पुरा दिवौकसो वेरेण सत्रेण महा
वरप्रदा: ।
पुरा च राजर्षिवरेण धीमता बहूनि वर्षाण्यमितेन तेजसा । प्रकृष्टमेतत् कुरुणा महात्मना तत: कुरुक्षेत्रमितीह पप्रथे ।
॥ राम उवाच ॥ किमर्थं कुरुणा कृष्टं क्षेत्रमेतन्महात्मना । एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं कथ्यमानं तपोधना: । ३०१०
॥ ऋषय ऊचु: ॥ पुरा किल कुरुं राम कर्षन्तं सततोत्थितं । अभ्येत्य शक्रस्त्रिदिवात् पर्य्यपृच्छत कारणं ।
॥ इन्द्र उवाच ॥ किमिदं वर्त्तते राजन् प्रयत्नेन परेण च । राजर्षे किमभिप्रेतं येनेयं कृष्यते क्षिति: ।
॥ कुरुरुवाच ॥ इह ये पुरुषा: क्षेत्रे मरिष्यन्ति शतक्रतो । ते गमिष्यन्ति सुकृतान् लोकान् पापविवर्ज्जितान् ।
अवहस्य तत: शक्रो जगाम त्रिदिवं पुन: । राजर्षिरप्यनिर्व्विण्ण: कर्षत्येव वसुन्धरां ।